

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 61/2021-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti **HERIX, s. r. o.**, Dunajská 8, Bratislava, IČO 35 691 379, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Volochom, Hollého 745/34, Senica, proti uzneseniam Okresného súdu Zvolen č. k. 12 Cb 2/2014-2357 z 18. mája 2020 a č. k. 12 Cb 2/2014-2501 z 23. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie veci a predchádzajúci priebeh konania

1. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 Cb 2/2014-2357 z 18. mája 2020 a č. k. 12 Cb 2/2014-2501 z 23. júla 2020, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žaloba sťažovateľky, ktorou sa pred okresným súdom domáhala na žalovanom zaplata sumy 215 971,49 eur s príslušenstvom a zmluvnej pokuty, bola zamietnutá a sťažovateľka bola zaviazaná k povinnosti uhradiť žalovanému trovy konania. Rozhodnutie vo veci samej nadobudlo právoplatnosť 1. marca 2020.
3. Okresný súd následne uznesením č. k. 12 Cb 2/2014-2357 z 18. mája 2020 rozhodol o výške trov konania, ktorú vyčíslil na sumu 41 861,89 eur, aplikujúc § 10 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 3, resp. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) účinné ku dňu vykonania jednotlivých úkonov. Proti tomuto rozhodnutiu vydanému

vyšším súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala nesprávnosť určenia tarifnej hodnoty pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta.

4. Sudca okresného súdu uznesením č. k. 12 Cb 2/2014-2501 z 23. júla 2020 sťažnosť sťažovateľky zamietol a uložil jej povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 316,46 eur. K správnosti výpočtu odmeny za jeden úkon právnej služby uviedol, že sťažovateľka si v konaní uplatňovala dva peňažné nároky, a to istinu vo výške 215 971,49 eur a zmluvnú pokutu vo výške 126 758,58 eur (vyčíslenú 4. januára 2008). Podľa jeho názoru vyšší súdny úradník vo svojom uznesení dostatočne jasne uviedol, akým spôsobom určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, za ktoré konkrétne úkony túto odmenu žalovanému priznal, a to s označením druhu daného úkonu, dátumu jeho vykonania a odkazu na relevantné ustanovenie vyhlášky.

5. Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, že okresný súd porušil jej v bode 1 označené práva, pretože svoje rozhodnutia neodôvodnil vecne správne, v dôsledku čoho naplňajú kritériá svojvoľnosti a arbitrárnosti. Z napadnutých uznesení jej nie je zrejmé, ako sa okresný súd dopracoval k určaniu tarifnej hodnoty za jeden úkon právnej služby, z akej tarifnej hodnoty veci vychádzal a aký výpočet podľa ktorých ustanovení vyhlášky použil. Tvrdí, že ak by aj v čisto teoretickej rovine pripustila, že má platiť odmenu z tarifnej hodnoty veci, ktorá zahŕňa nielen istinu (215 971,49 eur), ale aj príslušenstvo, teda uplatnenú zmluvnú pokutu, nie je jej zrejmé, ako a prečo okresný súd určil pre účely výpočtu práve sumu 126 758,58 eur vyčíslenú 4. januára 2008 a prečo práve k tomuto dátumu, a nie k inému.

6. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jej práv napadnutými uzneseniami okresného súdu, tieto rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiada, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

7. Sťažovateľka zároveň žiada, aby ústavný súd v súlade s § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutých uznesení okresného súdu do doby právoplatného rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti. Svoj návrh odôvodnila tým, že v dôsledku napadnutých uznesení jej hrozí závažná ujma, keďže žalovaný môže zahájiť exekučné konanie pre vymoženie právoplatne priznanej sumy trov. Okrem toho uviedla, že proti rozhodnutiu vo veci samej podala dovolanie, za ktoré má zaplatiť vysoký súdny poplatok (37 796 eur). Odhaduje, že nebude mať dostatok prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku i trov konania, pričom v bezprostredne hroziacom exekučnom konaní môže súdny exekútor zablokovať jej účty a tým jej zabrániť v podaní dovolania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

8. Ústavný súd považoval za vhodné doručiť ústavnú sťažnosť sťažovateľky ešte pred jej predbežným prerokovaním okresnému súdu na vyjadrenie. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním č. k. Spr 420/2020 z 22. októbra 2020, detailne popísal svoj postup pri výpočte trov konania a zotrval na jeho správnosti. Prostredníctvom zákonnej sudkyne k veci uviedol, že

zmluvná pokuta bola vyčíslená na začiatku konania na účel vyrubenia súdneho poplatku a že napadnuté uznesenie sudcu obsahuje vyjadrenie ku všetkým bodom sťažnosti sťažovateľky. Spolu s vyšším súdnym úradníkom poukázali na body napadnutých uznesení o aplikácii ustanovení vyhlášky relevantných pre výpočet tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci (§ 10 ods. 1 vyhlášky), ako aj ustanovení, podľa ktorých sa postupuje pri spojení dvoch a viacerých vecí (§ 13 ods. 4, resp. § 13 ods. 3 vyhlášky). S ohľadom na uvedené vyjadrili presvedčenie, že postupom okresného súdu nedošlo k zásahu do práv sťažovateľky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu č. k. 12 Cb 2/2014-2357 z 18. mája 2020

9. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu z 18. mája 2018, ústavný súd s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy a z neho vyplývajúci princíp subsidiarity uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

10. Napadnuté uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom mohlo byť (a v tomto prípade aj bolo) preskúmané súdom prvej inštancie v zmysle § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, a to na základe sťažnosti sťažovateľky ako osobitného prostriedku procesnej obrany. O jej sťažnosti rozhodol sudca okresného súdu uznesením č. k. 12 Cb 2/2014-2501 z 23. júla 2020, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu č. k. 12 Cb 2/2014-2501 z 23. júla 2020

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o tom, že okresný súd postupoval nesprávne pri vyčíslení výšky (právoplatne priznaného) nároku na náhradu trov konania. Táto nesprávnosť sa týka určenia tarifnej hodnoty pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny a nadväzne i výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Preto považuje právne závery okresného súdu sústredené do napadnutého uznesenia za nedostatočne odôvodnené, svojvoľné a arbitrárne.

12. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania

ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

13. K takému záveru však ústavný súd vo veci sťažovateľky nedospel.

14. Tarifná hodnota je základom pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Sťažovateľka si v civilnom spore uplatňovala dva peňažné nároky, a to istinu vo výške 215 971,49 eur s príslušenstvom a zmluvnú pokutu. V tejto súvislosti sa žiada ozrejmiť, že zmluvná pokuta nie je príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka *a contrario*), ale ide o samostatný nárok. Tento nárok môže byť základom (tarifnou hodnotou) na určenie výšky tarifnej odmeny buď samostatne, alebo sa zahrnie do tarifnej hodnoty spoločne s iným nárokom, tak ako to správne urobil okresný súd, aplikujúc § 13 ods. 3 vyhlášky.

15. Sťažovateľka následne rozporovala výšku zmluvnej pokuty, tvrdiac, že táto nebola vyčíslená na účel výpočtu trov konania, ale pre potrebu vyrubenia súdneho poplatku. Ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky v tejto súvislosti inštruuje, že ak nie je ustanovené inak, je pre určenie tarifnej hodnoty a tým aj základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby rozhodujúci okamih začatia poskytovania právnej služby. K tomuto okamihu sa zisťuje cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka. Pokiaľ je predmet sporu ocniteľný peniazmi, čo je nesporne i prípad sťažovateľky, sadzba súdneho poplatku je v takom prípade v zásade určená percentom zo základu poplatku [bližšie pozri zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“)]. Strana sporu je povinná uviesť cenu predmetu poplatkového úkonu a ak tak neurobí, cenu určí súd (§ 7 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch). Takto zadokumentovaná hodnota veci slúži aj na účely určenia tarifnej odmeny [bližšie pozri – Fiačan, I., Kerecman, P., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. *Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa)*. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015], a nie je v rozpore so znením § 10 ods. 2 vyhlášky.

16. Nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty bol predmetom sporu sťažovateľky od počiatku a vyčíslený bol 4. januára 2008 na účel stanovenia poplatkovej povinnosti. Sťažovateľka jeho vyčíslenie nenamietala a takto určená cena veci sa stala predmetom sporu popri nároku na zaplatenie istiny s príslušenstvom. O uvedenom svedčí fakt, že predmet sporu bol po celý čas (hoci nesprávne) označovaný „o zaplatenie 315 553,24 eur s príslušenstvom“ a o tomto predmete sporu sa po celý čas jednalo. Sťažovateľka hodnotu sporu v konaní pred okresným súdom nikdy nenamietala a v sťažnosti nasmerovanej proti jeho rozhodnutiu o výške trov (ale ani v ústavnej

sťažnosti) neuviedla a nepreukazovala, aký iný výpočet zmluvnej pokuty, k akému inému dátumu by mal byť poňatý do základu pre určenie tarifnej hodnoty veci, a na základe akej právnej normy.

17. Preto pokiaľ okresný súd zahrnul zmluvnú pokutu v takto stanovenej výške do základu pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, nemožno to hodnotiť ako postup svojvoľný, keďže má podklad v interpretácii § 10 ods. 2 vyhlášky. Ústavný súd pripúšťa, že okresný súd mohol v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia venovať i viac priestoru na ozrejenie svojich myšlienkových pochodov, pokiaľ išlo o zmluvnú pokutu. Napriek tomu sa nedomnieva, že by okresný súd rezignoval na svoju povinnosť odôvodniť prijaté rozhodnutie tak, aby bolo dostatočným podkladom pre výrok, ktorým určil výšku náhrady trov konania. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia (v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka) je evidentné, ako okresný súd dospel k určení tarifnej hodnoty veci a následne aj k výpočtu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim sa javí aj spôsob, akým okresný súd reflektoval na sťažovateľkou vznesené námietky, ktoré uviedla v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Preto možno uzavrieť, že vo vzťahu k metodike výpočtu trov konania okresný súd zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka pred ním v súvislosti s trovami konania domáhala prostredníctvom sťažnosti.

18. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu